

Mångfascetterade hälsoproblem, våldsrisker och trygga bostäder – följeforskning i bok

Recenserad bok: *Sammen om trygg bosetting. I møte med psykiske helseproblemer rus og mulig voldsrisiko*

Författare: Skog Hansen, Inger Lise, Bråthen, Ketil, Olsen, Terje (red.)

Förlag: Universitetsforlaget AS, Oslo, 2022

Bostaden och hem- och boendemiljöer ska kunna vara trygga och säkra platser för alla människor. I dessa miljöer kan otrygghet, risker, olyckor och brott uppstå och utvecklas. Under många år har forskning om trygga och säkra boendemiljöer genomförts av forskare i olika länder. Tvärvetenskaplig och multidisciplinär forskning baserad på trygghetsskapande åtgärder och förebyggande arbete har mycket kommit att fokusera på vilka åtgärder som kan vidtas för att skapa trygghet och utveckla det preventiva arbetet. I Norge har sedan 2018 bedrivits ett projekt med följeforskning som har fokuserat på trygga bostäder i olika områden i Oslo. De brukare som ingår i projektet är personer med omfattande hälsoproblem, personer med psykiska sjukdomar och alkohol- och drogproblematik. Resultatet och erfarenheter från projektet har nu publicerats i en helt ny bok med titeln *”Sammen om trygg bosetting. I møte med psykiske helseproblemer rus og mulig voldsrisiko”*. Bokens tre redaktörer är Inger Lise Skog Hansen, Ketil Bråthen och Terje Olsen som representerar ämnena sociologi, statsvetenskap och socialantropologi. I boken medverkar totalt tio författare med olika ämnesbakgrunder och det är utomordentligt bra kombinationer av ämnen som tillsammans bildar en tvärvetenskaplig författargrupp. Boken är välskriven och omfattar totalt nio kapitel som alla beskriver kunskap, metoder och erfarenheter från följeforskningsprojektet. Projektet beskrivs inledningsvis i boken som ett innovationsprojekt med namnet *”Sammen om bolig”*. Redaktörerna skriver om bokens tema och menar: *”Sammen om trygg bosetting tar opp et tema som har fått økende oppmerksomhet de siste årene: at personer med alvorlige psykiske helseproblemer skal bo i egen bolig i kommunene. Hvordan lykkes man med dette når det er snakk om personer som også har omfattende rusmiddelbruk, og hvor det dessuten foreligger en vurdert voldsrisiko? Hendelser de siste årene, hvor personer med psykisk lidelse har begått alvorlige voldshandlinger, har økt oppmerksomheten om ivaretagelse av samfunnsvernet innenfor en overordnet politikk hvor hovedlinjen er desentralisering og kommunalt ansvar for bolig og tjenester også til personer med omfattende helseproblemer. Boka går inn i spenningsfeltet mellom hensyn til den enkeltes autonomi og menneskerettigheter og hensyn til samfunnsvernet”* (s.11).

Bokens inledande kapitel ger läsaren en god inblick och introduktion i ämnet trygga bostäder och miljöer. Kapitel två fokuserar på kommunernas ansvar och

det tredje kapitlet på boendemiljöernas betydelse för alla människors möjligheter till en god livskvalitet. Övriga kapitel i boken beskriver betydelsen av arbete och aktivitet för att kunna hantera och därmed bemästra olika situationer i livet. Ett avsnitt beskriver betydelsen av att det finns tydliga rutiner för att kunna hantera våldsrisiker och om vikten av att kunna göra riskvärderingar. Kapitel åtta beskriver vilka erfarenheter som finns av att bemöta och stödja utskrivningsklara psykiatriska patienter som ska flytta från en säkerhetsavdelning till sin hemkommun. De anställdas erfarenheter av utskrivningsklara patienter vid St. Olavs hospital i Trondheim och Lovisenberg DPS i Oslo beskrivs utifrån såväl säkerhetsrisksperspektiv som utifrån de olika värderingar som görs av våldsrisiker. Bokens avslutande kapitel redogör för vilken betydelse som ett dynamiskt samarbete kan ha mellan kommunen och specialisthälsotjänsten.

Boken ger en intressant läsning eftersom det i början ges beskrivningar på två brukares livssituation något som följs upp senare i boken. Den här bokens styrka enligt min mening är att den ger röst åt de brukare och de anställda som arbetar med dem i olika miljöer. Redaktörerna poängterar också att deras avsikt i projektet och med boken har varit att synliggöra den tysta kunskap som finns på praktikfältet. En av de erfarenheter som lyfts fram i boken är betydelsen av att det finns resurser i förstalinjen. Bland annat poängteras betydelsen av att det finns ett etablerat samarbete i hjälp- och stödapparaten. I boken nämns samarbetet mellan kommun, specialisthälsotjänsterna och polisen. Det ämne som avhandlas i boken är naturligtvis mycket viktigt och relevant inom socialt arbete och för socialpolitiken. De erfarenheter som beskrivs skulle mycket väl komma yrkesverksamma socialarbetare till del. I boken beskrivs den så kallade samhandlingskompetansen. Inger Lise Skog Hansen skriver i bokens avslutande kapitel följande: ”Ofte framheves enkeltpersoner i systemene som avgjørende for at samhandling fungerer godt, og at det er etablert gode relasjoner mellom tjenesteutøvere. Den fjerde faktoren vi ser som har betydning for samarbeid, er samhandlingskompetanse hos ansatte. Intervjuene viser at enkeltpersoner i systemene kan ha stor betydning, og at samhandlingskompetanse er en kvalitet. Flere tar opp at noen er enklere å samarbeide med. Ofte handler det om at de er i stand til å sette seg inn i de andres situasjon, anerkjenne andres vurderinger og er opptatt av samarbeid, og at det kan være viktig. Å møte personer i systemene som ønsker å samarbeide, kan være avgjørende” (s.193).

Efter varje kapitel i boken finns litteraturreferenser för den som vill läsa mer inom området. Boken som är välskriven och informativ på området rekommenderas varmt till läsning för många olika yrkesgrupper bland annat socialarbetare på olika nivåer i hjälp- och stödapparaten. Men boken skulle även med stor behållning kunna läsas av studerande i ämnet socialt arbete och socialpolitik då den beskriver livskvalitet, bostäder och hem- och boendemiljöer ur sociala per-

spektiv. Likaså är det min uppfattning att boken kan vara en inspirationskälla för forskare inom såväl det samhällsvetenskapliga som det medicinska området. Styrkan med tvärvetenskapliga och multidisciplinära bidrag i forskningen är också betydelsefullt i den kommande forskningen om trygga hem- och boendemiljöer för alla människor i samhället. Den här boken är ett sådant förebildande exempel som sprider lärdomar och erfarenheter inifrån ett projekt. En utomordentlig viktig bok att föra en vidare diskussion utifrån.

Jörgen Lundälv

Docent i socialt arbete, institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet och docent i trafikmedicin vid institutionen för kirurgisk och perioperativ vetenskap, Umeå universitet.

E-post: Jorgen.Lundalv@socwork.gu.se och Jorgen.Lundalv@umu.se